

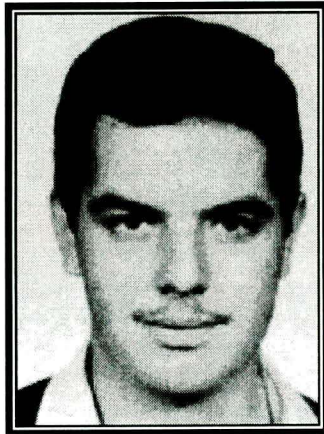

ארגון יד לבנים
סניף ירושלים

עיריית
ירושלים

סמל שמואל (שמוליק) ואזנה ז"ל

בן פרחיה ואלברט

נולד במרוקו

בתאריך כ"ג באלול תש"ה, 1/9/1945

התגורר בהרצליה

התגייס באוגוסט 1964

שרת בחטיבת ירושלים

נפל במלחמת ששת הימים, בירושלים

בתאריך כ"ח באייר תשכ"ז, 7/6/1967

נקבר בהר הרצל

אזור: ב חלקה: 11 שורה: 16 קבר: 2

בן 21 בנפלו

קורות חיים

בן אלברט ופרחיה. נולד ביום כ"ג באלול תש"ה (1.9.1945) בעיר מרקש אשר במרוקו. היה הנכד הראשון של משפחה מיוחסת אשר בראשה עמד מנהיג הקהילה בעיר מולדתו. למד בבית ספר יסודי שם ונוסף לכך למד לימודי קודש ועברית ב"חדר" ולכן היה מוכן, מבחינת השפה המדוברת בארץ וגם מבחינת ידיעותיו, להיכנס לכיתה ו' של בית הספר היסודי "בר-אילן" אשר בהרצליה ולהתקדם בלימודיו. היה חבר בתנועת "בני עקיבא", כי בני ביתו שומרי מסורת היו וברוח הדת חונך. כמה תכונות נאות ניכרו בו מנעוריו: הוא היה נוהג כבוד בכל אדם ובמיוחד בהוריו. בחופשות הקיץ היה יוצא לעבודה כדי להקל על מצוקת הוריו ברכישת ספרי לימוד - ולא בחל בכל עבודה שנודמנה לו. כשם ששמר על כבוד הוריו נהג כבוד גם במוריו - ואף בחבריו. שמואל ידע לעודד את אביו בחבלי הקליטה שלו בארץ. עניו היה ונחבא אל הכלים ולא התפאר בהצלחתו בלימודיו, שכן ראה בה דבר טבעי בהחלט. חברותו היתה בלתי מסוייגת והוא היה מגן על זכויות חבר כשראה קיפוח כלשהו. כאשר סיים את לימודיו התיכוניים בבית הספר התיכון בהרצליה נתעורר בו הרצון להעמיק את ידיעותיו, אך כיון ששני דברים היו קדושים בעיניו - הארץ והצבא - נרשם לעתודה האקדמית ולמד באוניברסיטה העברית

ארגון יד לבנים
סניף ירושלים

עיריית
ירושלים

בירושלים עד שהגיע לסוף השנה השלישית במקצועות של מדעי המדינה וגם השפה והספרות הערבית; אז צריך היה לגשת לבחינות הגמר שלפני קבלו את התואר B.A. בשנים האחרונות לחייו היו ענייני הבטחון וגורל היהודים בתפוצות קרובים ללבו ובמיוחד הדאיגו אותו בעיות העלייה; מגמתו היתה לעודד את בני ארצו לעלות. את אהבתו למולדת הראה אף בשירותו. בימי שירותו עבר בהצלחה קורס מ"כ וקורס קצינים. בפרוץ מלחמת ששת הימים התייצב ככל חבריו ומילא את התפקיד שהוטל עליו. הוא האמין באמונה שלמה כי ביום מן הימים תשוחרר הארץ ובכוחה של אמונה זו נלחם, אלא שלא זכה לראות בנצחון המלא, כי ביום השלישי לקרבות, הוא כ"ח באייר תשכ"ז (7.6.1967) נפל בקרב שנערך בארמון הנציב בירושלים, בפגוע בו כדור של צלף. הובא למנוחת עולמים בבית הקברות הצבאי שעל הר הרצל בירושלים. בספר "במעלות גיבורים" בעריכת ישראל ארליך, הוקדשו כמה עמודים לזכרו ולדמותו. בספר "נזכור" שבהוצאת האוניברסיטה העברית בירושלים והסתדרות הסטודנטים שבה. בעריכת יהודה האזרחי, הובאו תולדותיו ודברים על גבורתו.

שמואל ואזנה

עחיד מדעי שנגדע

מעגל חייו של שמואל ואזנה החל במאראכש, בירת הרי-האטלס של מרוקו. שם גם צעד צעדיו הראשונים, שם גם עמד על דעתו. ברם, לא רחב היה המעגל ולא הקיף אלא עשרים-ואחת שנים. בהיות שמואל ואזנה בן כ"א — נפל בכדורו של צלף ירדני, למחרת כבשו עם חבריו את „ארמון הנציב“, ערב כיבושה של ירושלים שבין החומות.

מעגל החיים של שמואל ואזנה החל שם, במאראכש הרחוקה, שבפתח הרי האטלס. עיר גדולה היא מאראכש ובה כרבע מיליון תושבים, מושלמים-מרוקאים. וכנהוג בערים מעין זו — גם גיטו יהודי, שהוא קרוי כאן „מלאח“. ב„מלאח“ של מאראכש מצטופפים כעשרים-אלף יהודים. בתוכה גם משפחת ואזנה.

כאשר שמע אלברט ואזנה על תקומת מדינת-ישראל — היה הוא כשנתיים לאחר נישואין עם אשתו פרחיה. לא עברו חדשים רבים ובן בכור נולד להם וקראוהו בשם — שמואל. שלא כתושבי הסביבה שדיברו לשון שחציה ערבית וחציה ברברית, דיברו בבית ואזנה

צרפתית. הילד החל לומד בתלמוד-תורה שב"מלאח", גם עשה חייל בלימודיו.

עוֹלִים לַאֲרֶץ-יִשְׂרָאֵל

כאשר הגיעה השמועה כי קמה מדינת היהודים בארץ-ישראל — נמסך למסכת הלימודים והחינוך של ילדי היהודים במאראכש המטעם: עלייה, עלייה לארץ-ישראל. עוד עשר שנים עברו עד שרעיון העליה בא גם לכלל הגשמה. שיקולים ודאגות, תהיות ומחשבות, ולבסוף נטלו אלברט ופרהיה ואזנה את בנם בכורם שמואל, ואת שני אחיו הצעירים ממנו, שלמה ועמנואל, ארזו כל מטלטליהם ועלו לישראל. ממאראכש של מרוקו, לחיפה של ישראל.

היה זה בשנת 1957. שמואל, הבכור בבית ואזנה, היה אז כבן עשר. המשפחה הגיעה לישראל, ועברה להתגורר בבית סבא-וסבתא, הורי אלברט ואזנה, שהתגוררו בשכונת נוה-עמל שליד הרצליה. חיים חדשים נפתחו בפני שמואל. הוא החל לומד בבית-ספר היסודי-דתי "בר אילן". סיימו בהצלחה. בית-ספר תיכון דתי לא היה עדיין בהרצליה, לכן למד שמואל בבית-הספר התיכון-עירוני, אך גם כאן. כאשר לא כל חבריו היו שומרי תורת-ומצוות — היה שמואל ואזנה מקפיד על קלה כחמורה. כך למד מסבא, כך למד מאבא ואמא. כך הוא הבית: תורה ומצוות, תלמוד-תורה וקיום מצוות.

כל אותן שנים היה האב פקיד במשרד האוצר. לא שפרה עליו בריאותו. אך הוא הקפיד לבל יבולע דבר לקניית השכלה לבניו. שמואל הבכור סיים את חוק לימודיו התיכוניים. הוא גילה און הוריו כי חשקה נפשי להמשיך וללמוד באוניברסיטה העברית שבירושלים. תלמיד מצטיין היה בתיכון, הוא יצטיין גם בלימודים עליונים: ערבית, מדעי-המדינה. על מכשול אחד יוכל להתגבר: הבעייה הכספית תפתר על-ידי כך שירויה בעצמו במתן שיעורים פרטיים. הוא מקווה כי הבעייה השניה אף היא תמצא פתרון: לא יגייסהו מיד, כי הרי גם הצבא זקוק לבעלי יידע בערבית ובמדעי-

המדינה. הוא יוכל למלא חובתו לאחר סיום לימודיו, ובינתיים ישרת.
בעתודה האקדמאית.

שמואל ואזנה נרשם לאוניברסיטה העברית. הצבא אישר שירותו
בעתודה האקדמאית. מעתה שקע כל-כולו בלימודי הערבית ומדעיו
המדינה. רוב ימי השבוע למד בירושלים, בה התגורר עם חבריו
הסטודנטים. לשבתות היה חוזר לבית אבא-אמא.

אותן שנים נפטר סבא. גם בריאותו של אבא לא שפרה. אך למשפחה
היה נחת מהבן הבכור. שמואל עשה חייל בלמודיו, היה מקובל על
מוריו וחבריו, דעתו מעורבת עם דעת מיודעיו. בחור חמד היה, צנוע
ומעולה.

אם מספרת על בנה

רחוב השחר בהרצליה. רחוב צדדי ושקט. בית בן קומותיים, לכאן
עברה משפחת ואזנה לפני כחצי שנה.

בפתח דירתה של משפחת ואזנה נעצרנו מפני הקול שבקע: שני
קולות צעירים הלומדים גמרא. האזנו: „איתמר: יאוש שלא מדעת.
אביי אמר: לא הוי יאוש; ורבא אמר: הוי יאוש. בדבר שיש בו
סימן — כולי עלמא לא פליגי דלא הוי יאוש, ואף-על-גב דשמעיניה.
דמיאש לסוף לא הוי יאוש, דכי אתא לידיה — באיסורא הוא דאתא
לידיה“.

שמענו קולות הסבר, קולות שאלה ותשובה, קולות קוראים בפירוש
רש"י. כאשר נפתחה בפנינו הדלת ראינו את שני הלומדים: שני
צעירים, האחד כבן י"ח, והשני כבן י"ב.

שני הלומדים הם שני בני משפחת ואזנה. שלמה הוא כבן י"ח, ססיים
לימודיו במדרשיית-נועם בפרדס-חנה, וכיום לומד תורה מפי הרב
מנחם-יהודה אושפיזאי בישיבת „אוצר התלמוד“ ברמת-גן. עכשיו,

יושב הוא וחוזר על סוגיית „יאוש שלא מדעת“ בפרק „אלו מציאות“ שב„בבא מציעא“, עם אחיו הצעיר, עמנואל, בן הי"ב.

לא הפסקנו את הצעירים בלימודם. פרשנו לחדר אחר. מולנו תלויה היתה תמונתו של הבן הבכור, שמואל, הי"ד. תמונה עטופת שחורים, כשמתחתה פרושות כתבות שונות. כאן תלויות גם תמונות קורס מכי"ם של העתודה האקדמית, ששמואל ואזנה השתתף בו.

צעירה נראית אמו של שמואל, רק פה ושם נראות שערות־שיבה בצדעיה. בקול שקט ומאופק, מספרת היא לנו על בנה בכורה, שמואל:

— צנוע היה שמואל בנו, לא התרברב ולא התגאה. בחור חמד היה, חברותי ובעל לב־טוב. הוא הצטיין בלימודיו, ובדומה לשנות לימודיו בתיכון כן גם בשלוש שנות לימודיו באוניברסיטה — ציפו ממנו לגדולות. לא מוריו בלבד חיבבוהו, גם חבריו לספסל הלימודים היו מלאי חיבה והערצה לשמואל, ציפו כי יעלה מעלה־מעלה. ושמואל, מצידו, נהג עם כולם כאח, כחבר טוב. לשני אחיו הצעירים ממנו היה יותר מאח, היה כאב צעיר. לא פעם היינו רוצים לראותו משתובב עם בני־גילו, אך שמואל היה אומר: „לכל זמן — ועכשיו הזמן ללימודים“. והוא היה מקדיש רובי שעותיו ללימוד ולעיון. לקריאה ולכתיבה. בחור נבון היה, הבנה של אדם מבוגר היתה בו. באביב האחרון עמד בבחינות לתואר־ראשון; השנה צריך היה לסיים לימודיו, ובמרץ 1968 צריך היה להתחיל בשרות סדיר. אך בינתיים פרצה המלחמה.

קולה השקט והצנוע של גברת פרחיה ואזנה שקט עוד יותר. כאשר הגיעה לפרשה זו — נשתתקה.

עכשיו שמענו שוב את קולות שני האחים הצעירים, שלמה ועמנואל, כשהם חוזרים ולומדים בסוגיית „יאוש שלא מדעת“. ראשה של האם מושפל היה — ומפתח החדר נשמע קול הלימוד: „תא שמע, המוצא מעות בבתי־כנסיות ובבתי־מדרשות ובכל מקום שהרבים מצויין שם — הרי אלו שלו, משום שהבעלים מתיאשין מהן. והא לא ידע דנפל מיניה? — אמר רבי יצחק: אדם עשוי למשמש בכיסו בכל שעה“.

עכשיו כבר מבחינים אנו בקולות של שני האחים: שלמה הגדול
המסביר את הסוגייה לעמנואל, אחיו הקטן. הגמרא פירוש רש"י,
שאלות ותשובות, והסבר.

בקולה השקט מוסיפה האם ומספרת:

— ביום העצמאות תשכ"ז היה שמואל אתנו, בבית. לאחר־מכן חזר
ללימודיו בירושלים. החלו ימי המתיחות והכוננות. שמואל התקשר
אתנו בטלפון, סיפר כי הוא וחבריו קיבלו צווי ריתוק, ואסור להם
לעזוב את העיר. לאחר ימים מספר — חזרנו ושוחחנו עמו בטלפון.
בשיחה זו כבר ניכרה המתיחות והכוננות. שמואל ביקש כי נשלח
לו בגדים נוספים. בסוף השיחה אמר לאביו: „אבא, אם תהיה מלחמה
אני מוכרח לעשות משהו. גם אם לא יגייסו את העתודה האקדמאית
— אתנדב לפעולה“.

שוב נשתתק קולה השקט של האם, אך רק לרגעים מעטים. מעבר
לקיר נשמע קול לימוד הגמרא — וכאן סיפרה לנו האם על פגישתה
האחרונה עם בנה בכורה:

— את שמואל ראיתי בפעם האחרונה ביום ראשון בשבוע, ארבעה
ביוני, יום לפני פרוץ הקרבות. המתיחות כבר רבה היתה ונסעתי
לירושלים לבקר. כאשר פגשתי אותו, בפתח מחנה־האימונים, שמח
לקראתי מאוד. ראיתי כי הוא משתדל להעלים ממני כאבים שהיו לו
בברכו. כששאלתיו לפרש הכאבים, השיב: „אין דבר, זה יעבור“. זו
היתה פגישתנו האחרונה....

הוא נפל במקום

את הפרק האחרון במגילת חייו של שמואל ואזנה רצינו לשמוע מפי
אחיו הצעיר ממנו שלמה. אך שלמה האזין לשאלותינו — ושתק.
ראינו כי דמעות חונקות בגרונו, והוא אך הפליט:

— אינני יכול... אינני יכול...

הוא חזר אל אחיו הצעיר, עמנואל, ואל הגמרות הפתוחות לפניו.
גברת ואזנה התגברה על כאבה, סיפרה לנו:

— מפקד־גדוד החי"ר, אשר, היה זה שעליו הוטלה המשימה לכבוש את ארמון־הנציב, עליו השתלטו הירדנים שעות מספר לפני־כן — בכך נפתחה הדרך לכיבוש ירושלים. אשר קיבל צל"ש על פעולתו, על אומץ־לבו ועל שלא חדל ללחום גם לאחר שנפצע שלוש פציעות. בין חייליו בכיבוש ארמון־הנציב היתה גם יחידת העתודה־האקדמאית, בתוכה שירת שמואל. בשעות שלאחר־הצהרים החלה ההתקפה הגדולה, ועד שעות הערב רתחו ימ־להבה והשתרבבו לשונות־אש על הגבעה שסביב ארמון־הנציב. החיילים שמעו את דברי מפקדם האומר: "חיילים, אנחנו עולים על ארמון־הנציב. אנחנו מתחילים לעשות היסטוריה". אותה שעה נצטוו אנשי העתודה־האקדמאית לפעול במזרחו של הארמון, במקום שם נמלטו הלגיונרים שהצליחו לעזוב את הארמון. קרבות, דם, הרוגים. בערב נשתרר שקט. שקט מוזר. מי שלא צווה להשאר ער ולשמור, נרדם אי־שם בארמון. גם שמואל וחבריו ישנו. למחרת בבוקר — החל יום־דמים חדש סביב־סביב, אך אז — אז היו צליפות. כדור אחד פגע בו, בשמואל בננו, והוא נפל במקום.

כל שבוע המלחמה מכונסת היתה משפחת ואזנה בתוך עצמה. גם לבות האב והאם פעמו בחזקה בעת ששמעו על שחרור ירושלים, הכותל־המערבי, הר־הבית. אך בפעילות ליבותיהם שמעו גם קול דאגה: מה שלומו של שמואל?

יום־ראשון שלאחר־המלחמה. אל הבית שבהרצליה קרבו אנשים מספר. הם הקדימו ובאו אל האב, למשרדה, בלוויית רופא, ובישרוהו בשורת־איוב: שמואל נפל. עתה קרבו אל הבית: האב, האחים —

כך נסגר מעגל חייו של שמואל ואזנה, שהחל עשרים ואחת שנים
קודם-לכן במאראכש של מרוקו. בחור גבוה, משכיל. אוניברסיטה,
ערבית, מדעי-מדינה, עתודה אקדמאית — ואין סוף. וסוף.

זבין חדרי הבית, כשמעל הקיר ניבטות עיני הבן-הבכור שנפל, נשמע
קול לימוד גמרא: „יאוש שלא מדעת — הוי יאוש או לא הוי
יאוש?”

